

СПЕЦІАЛІЗОВАНА СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДІ

Анотація

В статтє проанализирована деятельность специализированных служб для молодежи как условие формирования здорового образа жизни молодежи.

Перехідний процес становлення і розвитку економіки в нашій країні викликає суттєвий дисбаланс у системі цінностей громадян. Найбільш сензитивною до змін у суспільстві категорією населення є молодь.

Сучасні дослідження Матицина Л.О., Симаходського А.С., Кротина П.Н., Куликова А.М., Брюхіна Е.В., Дмитрієва Н.В. вказують на те, що одним з актуальних завдань соціально-психологічної підтримки молоді є формування в неї позитивного ставлення до здорового способу життя.

В багатьох країнах поставлене завдання реалізується завдяки широкому розвитку системи послуг, таких як дружні до молоді або керовані нею організації (служби). Зростання кількості закладів для молоді було обумовлене реакцією суспільства на загрозу поширення серед найбільш молоді верстви населення таких смертельно загрозливих хвороб, як ВІЛ та СНІД.

Незважаючи на важливість питання формування здорового способу життя молоді, в Україні існує незадовільно мала кількість наукових робіт, присвячених даній проблематиці. Метою нашої статті виступає надання інформації щодо функціонування спеціалізованих служб для молоді.

В Україні перша Дружня клініка для молоді /ДКМ/ була відкрита у грудні 1998 у Києві як пілотний проект Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. Реалізація проекту відбулась за рішенням Головного управління охорони здоров'я та медичного забезпечення і Соціальної служби для молоді Київської Міської Державної Адміністрації. Наказом Міністерства

охорони здоров'я № 434 від 29.11.2002 “Про удосконалення амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям в Україні” .

Навчання персоналу в концепції "молодіжних дружніх послуг" визначено ключовим моментом процесу саморозвитку. Відбір штатних працівників клініки здійснюється на конкурсній основі. Враховуються не лише високий рівень фахової підготовки, інтереси та ставлення до обов'язків у роботі з молоддю, знання медичних проблем молоді, а й особистісні якості, які повинні сприяти реалізації мети діяльності клініки: здатність бути чутливим, неосудливим, мати бажання піти назустріч, вміти спілкуватися, слухати, працювати конфіденційно і поважати особливості статевої поведінки молодих людей. Нове поле діяльності фахівців обумовило необхідність підтримки і надання нових знань та вмінь персоналу, найбільш ефективною формою обрано проведення тренінгів. Наприклад, одним із елементів комунікативного тренінгу була сюжетно-рольова гра “Перша зустріч”, під час якої працівники клініки усвідомили, наскільки можна сильно вплинути на особистісний вибір: чи користуватися послугами, чи порадити своїм друзям відвідати ДКМ. І що найцікавіше, чи задумається над перспективами власного статевого чи сімейного життя молода людина в результаті спілкування з працівником клініки. В результаті навчання працівники цього закладу виробили єдиний стиль спілкування, в якому повага до клієнта визначає ставлення до нього; опанували технології позитивного спілкування, виявляючи неосудливий, відкритий і гнучкий підхід, що в практичній діяльності служб дружніх до молоді визначено як „політика створення іміджу” організації.

Персонал постійно потребує підтримки і навчання. Для досягнення цього психолог клініки, крім роботи з клієнтами, проводить індивідуальні та групові заняття з колективом, що є можливістю впливати на створення виховуючого, позитивного мікроклімату в установі, а це значно підвищує результативність діяльності з клієнтами.

Дружні клініки забезпечують консультування та практичну допомогу молоді щодо питань збереження репродуктивного здоров'я. Консультування молоді включає її тестування та лікування ХПСІП, забезпечення її інформацією про можливості профілактики захворювань на ВІЛ/СНІД. Надання спеціалізованої медичної допомоги у сфері збереження сексуального та репродуктивного здоров'я відбувається в рамках анонімності, конфіденційності, толерантного підходу, доброзичливості, поваги до клієнта та його проблем, можливості відвідання клініки без батьків (опікунів), що є оптимальним для цільової групи клієнтів – сексуально активної частини підлітків і молоді.

Обране приміщення для розташування ДКМ відповідає одному з принципів організації діяльності – “доступність приміщень клініки” - розташована поруч з основними транспортними маршрутами, знаходиться в центрі міста. Хоча до приміщень легко дістатися, молоді люди можуть оцінити можливість не бути «на виду», а це надає їм відчуття анонімного звернення. Впроваджена система попереднього самозапису створює більш результативні умови прийому: відсутність черг та тривалість консультування клієнта, не менш, ніж тридцять хвилин, передбачає обов'язкове інформування з питань культури статевої відносин.

Неформальна атмосфера, що панує у клініці сприяє формуванню бажання бути довше в такій установі, що дає можливість посилення мотивації до подальших взаємин з працівниками під час прийому або у неофіційній бесіді на будь-які теми. Наявність великої кількості роздаткових інформаційно-агітаційних матеріалів та молодіжних плакатів, що пропагують здоровий спосіб життя, є суттєвим у роботі.

Чітко зазначений розклад роботи ДКМ у рекламних оголошеннях і плакатах дає можливість заздалегідь спланувати свій візит, навіть для тих, хто вагається, але, як свідчать результати опитування, саме він потребує вдосконалення, бо повинен бути пристосований до реалій життя молодих

людей, тобто за умови вдосконалення фінансування необхідно продовжити тривалість робочого дня та роботу ДКМ у вихідні дні.

Зріст сексуальної активності молоді був зафіксований ще десять років назад. Брак спілкування підростаючого покоління зі старшими членами родини, його недостатнє статеве виховання призвели до поширеного ігнорування важливих питань репродуктивного здоров'я. Внаслідок чого зростає кількість небажаних вагітностей та абортів серед підлітків, розповсюджуються хвороби, що передаються статевим шляхом. Такий стан сімейного виховання унеможливує процес відновлення здорової нації, зростання кількості здорових та повноцінних сімей.

Саме тому в діяльності ДКМ розвивається напрямок надання нових знань із проблем статевої поведінки серед підлітків і молоді та профілактики небажаної вагітності, ЗПСШ, ВІЛ/СНІДу, формування відповідального ставлення до збереження репродуктивного та статевого здоров'я молодої людини. Результатом даної роботи виявилась тенденція розширення знань про діяльність ДКМ серед молоді, бо саме "почуте від друзів" досить часто сприймається як найкраще стимулювання до діяльності. Молоді люди, які знайшли допомогу і підтримку у ДКМ, заохочують своїх друзів користуватися її послугами, проте при негативному досвіді відмовляють інших молодих людей користуватися її послугами. Новим напрямком в діяльності установи став спеціально організований процес залучення студентів, майбутніх соціальних педагогів, до користування, участі у тренінгових заняттях і волонтерській роботі в ДКМ. Розширення суми знань, формування вмінь та навичок в майбутньому дають можливість проводити профілактичну роботу з дітьми, підлітками, молоддю саме з проблем безпечної статевої поведінки, створення здорової сім'ї.

Молоді люди мало звертають увагу на своє здоров'я, доки досить чітко не проявляються ознаки хвороби, але фахівці формують у студентів в

результаті занять на базі ДКМ впевненість, що клініка надає саме такі послуги, які і безкоштовні, і доступні, і що тут не тільки отримують діагностичні послуги по профілактиці, лікуванню та догляду, а також можна отримати професійну консультацію з будь-якого питання по формуванню здорових сексуальних відносин в молодій сім'ї, здоровому способу життя молоді.

Опитування студентів щодо проведених занять підтвердило їх результативність та дало можливість скорегувати подальшу роботу. Особливу зацікавленість майбутніх соціальних педагогів викликали питання /відповіді, розташовані за рейтингом/: психосексуального здоров'я та догляду, формування здорової сім'ї, упередження хвороб, що передаються статевим шляхом, особливості статевої поведінки за умови психофізіологічних відхилень. Так наприклад, найбільшу зацікавленість викликало розкриття питань „Статева ідентифікація” /В сучасних умовах деякі молоді люди вважають себе лесбійками або геями і спеціалізована служба для молоді відкрита для роботи з ними/ та „Депресивний синдром”/. За даними статистики визнано, що кількість випадків самогубств і депресій є дуже високою саме серед молодих людей, що мали негативний статевий досвід/.

Проведення занять з майбутніми соціальними педагогами дало можливість створити науково обґрунтовану систему підготовки волонтерів, яку останнім часом впроваджено фахівцями ДКМ в практичну діяльність з молодими людьми, студентами різних навчальних закладів.

Під час проведення занять молоді люди мали можливість отримати індивідуальні консультації та лікування, пов'язані із питаннями дітородної функції, профілактикою ЗПСШ, ВІЛ/СНІДД. Активне залучення соціальних педагогів, що впливають на політику роботи клініки, характер послуг та волонтерська робота, є фундаментальним принципом ефективної роботи ДКМ, науковці вважають, що участь підготовлених до

профілактично-пропагандистської діяльності освічених молодих людей повинна стати елементом структури в організації послуг.

Таким чином, результативність діяльності ДКМ в сучасних умовах державотворення доведена практичною її роботою та висновками, зробленими на основі моніторингу розвитку роботи ДКМ як якісного, так і кількісного. Була оцінена доступність служби, те, наскільки її сприймають клієнти, її відповідність потребам, кількість клієнтів, кількість повторних звернень, аналіз послуг за якісними та кількісними показниками, дослідження задоволеності клієнтів, дані про результати догляду за тими, хто лікується тощо. Більшість (97,3% респондентів) вважає, що „саме тут забезпечують повагу людської гідності та дотримуються прав людини, конфіденційність, доступність, якість і інформованість про методи діагностування та лікування”. Діяльність ДКМ „задовольняє нагальну потребу молоді мати місце, куди можна звернутися за порадою і де до тебе ставилися би неупереджено і чутливо” (91,4 %).

Провідною перспективою діяльності ДКМ спеціалісти клініки вважають консультування пари, що стимулює розвиток моделі відповідальної поведінки до себе та свого статевого партнера.

Перспективи наукової розробки проблеми статевого виховання підростаючих поколінь не може вирішуватись виключно вдосконаленням організації роботи, розширенням сфери діяльності та кількістю дружніх клінік для молоді, бо їх робота спрямована в основному на молодих людей, які отримали певний досвід міжособистісних взаємин з іншою статтю (нерідко статевої в тому числі). Такі реалії статевого „просвітництва” сьогодення загальнодержавною політикою, доступною інформацією сексуального, еротичного та порнографічного змісту й обумовлюють закріплення в поведінці молоді вільних, й часто зовсім непродуманих, спонтанних статевоїх відносин.

Наразі контекст історико-етнопсихологічних особливостей української родини вимагає, щоб метою статевого виховання молоді було сімейне виховання української родини, що включає формування особливостей статевої поведінки молодих людей. Специфіка такої поведінки полягає у цнотливих дошлюбних стосунках молодих людей.

А.Л. Тимошенко

СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК ФАКТОР СОЦІАЛІЗАЦІЇ

Анотація

В данній статтє рассматриваются актуальные вопросы использования социальной рекламы в качестве фактора социализации.

Українське сьогодення відзначається бурхливим розвитком політичної, економічної та соціальної сфер життя. Відбуваються зміни у внутрішній та зовнішній політиці, культурі, духовності. У таких соціокультурних умовах важливе місце відводиться проблемі прищеплення особистості такої системи цінностей, яка є характерною для українського національного характеру. Саме тому актуальним залишається питання системи форм, засобів та методів соціалізації української молоді. Адже, як зазначає українська дослідниця Н. М. Лавриченко, „позитивно-зорієнтована соціалізація особистості сприяє соціальному розвитку, самовдосконаленню та самореалізації особистості, що у кінцевому підсумку впливає на відродження суспільства”(5).

Одним із факторів соціалізації є соціальна реклама. Тому метою даного дослідження є характеристика впливу окремих аспектів соціальної реклами на особистість.

Дане питання досліджували: Березовець Л., Мякота В., Пискунова М., Федотова Л. та інші.